

вул. Січових Стрільців, 73, 11 поверх, м. Київ, Україна, 04053
Тел/факс: (+38 044) 4862878, 4862841, 4862812, 4863070, 4862883
E-mail: info@auc.org.ua www.auc.org.ua

№ 5-43
15 січня 2020 року

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій

*Щодо проекту
Закону України № 2664*

На розгляді в Комітеті Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій перебуває проект Закону України «Про харчування у закладах загальної середньої освіти» (реєстр. № 2664 від 20.12.2019 року; н. д. І. Р. Калаур, В. А. Ватрас та ін.) (далі – Законопроект).

Законопроектом пропонується врегулювати питання організації харчування дітей у закладах загальної середньої освіти, а також визначити державну політику та державне регулювання суспільних відносин у цій сфері.

Асоціація міст України проаналізувала Законопроект та в межах своєї компетенції вважає за необхідне надати пропозиції та зауваження до тексту.

Щодо бачення механізмів організації харчування дітей

У Законопроекті пропонується здійснювати організацію харчування дітей шляхом аутсорсингу, що передбачатиме відповідно до підпунктів 11, 12 та 13 частини першої статті 1 Законопроекту діяльність виключно таких організацій у сфері надання послуг харчування здобувачів шкільної освіти, як: закладу ресторанного господарства для організації харчування у закладах загальної середньої освіти (шкільна їдальня, шкільний буфет); підприємство ресторанного господарства та комунальне підприємство шкільного харчування.

У той же час значна кількість закладів загальної середньої освіти здійснює організацію харчування учнів самостійно. При цьому у Прикінцевих положеннях Законопроекту не передбачено перехідного періоду для закладів освіти та органів місцевого самоврядування щодо запровадження відповідних змін. Пропонуємо його визначити, а також залишити можливість закладам освіти забезпечувати організацію харчування дітей самостійно.

Щодо фінансування безкоштовного та пільгового харчування дітей

Згідно з частиною другою статті 4 Законопроекту «видатки на забезпечення харчуванням дітей за місцем навчання здійснюються державою за рахунок бюджетних коштів, що передбачаються у місцевому і державному бюджеті України». Однак частиною четвертою статті 10 Прикінцевих

положень Законопроекту видатки на забезпечення харчування дітей, а саме всіх пільгових категорій, покладаються виключно на місцеві бюджети. Звертаємо увагу, що відповідно до частини третьої статті 142 Конституції України «витрати органів місцевого самоврядування, що виникли внаслідок рішень органів державної влади, компенсуються державою». Однак Законопроект не передбачає жодного компенсаторного механізму.

Зважаючи на це, пропонуємо визначити такий компенсатор місцевим бюджетам, а також розмежувати цілі, на які буде спрямовано кошти державного бюджету у забезпечення харчування дітей, та окремо видатки, що будуть покриватись за рахунок власного ресурсу громад.

Щодо вживання окремих понять

У пункті 16 частини першої статті 1 Законопроекту вживається словосполучення «місцевий орган самоврядування». У той же час у статті 1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» вживається поняття «органи місцевого самоврядування». Пропонуємо привести до відповідності чинному законодавству вживані у Законопроекті поняття.

Щодо безкоштовного використання підприємствами, що надають послуги з організації харчування, майна закладів загальної середньої освіти

Пунктом 2 частини другої статті 3, а також пунктом 3 частини першої статті 7 про державне стимулювання організації харчування у закладах загальної середньої освіти Законопроекту передбачено право підприємствам, що надають послуги з організації харчування у закладах загальної середньої освіти, «безоплатно використовувати для організації харчування дітей у закладах загальної середньої освіти приміщень шкільних їдалень і буфетів, забезпечених гарячою та холодною водою, теплом, електроенергією, каналізацією». Передусім звертаємо увагу, що відповідно до статей 29 та 32 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» управління комунальними загальноосвітніми навчальними закладами перебуває в межах компетенції органів місцевого самоврядування. Встановлення державою особливих вимог до використання комунального майна, по суті, є втручання в діяльність органів місцевого самоврядування.

Окрім того, якщо послуги харчування буде забезпечувати комунальне підприємство шкільного харчування, то безоплатне використання майна комунальних закладів освіти є вмотивованим. У той же час, якщо послуги з харчування дітей також надаватимуть приватні підприємці, діяльність яких спрямована на одержання прибутку, то органи місцевого самоврядування будуть зобов'язані з бюджету громади оплачувати витрати цього підприємства, зокрема в частині оплати комунальних послуг. Така норма Законопроекту суперечить концепції Закону України «Про оренду державного та комунального майна» та прямо порушує частину п'яту статті 9 цього Закону України.

Пропонуємо узгодити норми Законопроекту в частині безкоштовного використання підприємствами, що надають послуги з організації харчування, майна закладів загальної середньої освіти з нормами законів України «Про

оренду державного та комунального майна» та «Про місцеве самоврядування в Україні».

Щодо визначених у Законопроекті категорій дітей, які забезпечуються безкоштовним чи пільговим харчуванням, а також повноважень педагогічної ради

Відповідно до пункту 5 частин другої статті 3 Законопроекту передбачено «забезпечення безоплатного та пільгового харчування у закладах загальної середньої освіти дітей-сиріт та дітей, які залишилися без піклування батьків, дітей з малозабезпечених сімей, частково згідно з рішенням педагогічної ради вихованців груп продовженого дня, дітей, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, дітей з особливими освітніми потребами, які навчаються у спеціальних та інклюзивних класах, дітей із числа внутрішньо-переміщених осіб; дітей-інвалідів дитинства та дітей-інвалідів; дітей працівників органів внутрішніх справ, які загинули під час виконання службових обов'язків, дітей учасників АТО, загиблих в АТО; дітей сімей переселенців з тимчасово окупованої території та зони АТО; дітей загиблих під час Революції Гідності та із сімей учасників Революції Гідності, які отримали ушкодження здоров'я; дітей, сім'ї яких опинилися у складних життєвих обставинах, а також дітей воїнів-афганців; учнів 1–4-х класів; вихованців шкіл-інтернатів, пришкільних інтернатів, спеціалізованих шкіл (мистецького, наукового, військового або спортивного профілю), дошкільних навчальних закладів та оздоровчих таборів при закладах загальної середньої освіти».

Усі органи місцевого самоврядування за кошти місцевих бюджетів забезпечують харчуванням дітей пільгових категорій та інших категорій, визначених законами України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про охорону дитинства», «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» та «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи». Так, харчуються діти сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, діти з особливими освітніми потребами, які навчаються в спеціальних та інклюзивних класах, діти із сімей, які отримують допомогу відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» та інші, визначені Законами України, категорії. Саме тому, що для зазначених вище категорій дітей безкоштовне харчування гарантується законами, вважаємо недоцільним виносити на розгляд педагогічної ради питання щодо їх харчування.

Також органи місцевого самоврядування додатково харчують дітей учасників АТО, загиблих в АТО; дітей працівників органів внутрішніх справ, які загинули під час виконання службових обов'язків; дітей сімей переселенців з тимчасово окупованої території та зони АТО; дітей із сімей загиблих під час Революції Гідності та із сімей учасників Революції Гідності, які отримали ушкодження здоров'я; дітей, сім'ї яких опинились у складних життєвих обставинах; а також дітей воїнів-афганців. Рішення щодо виділення коштів на ці потреби приймає виключно засновник закладів загальної

середньої освіти, оскільки саме рада закладає відповідні кошти у місцевий бюджет.

Натомість Законопроектом пропонується повноваження щодо визначення додаткового переліку категорій дітей, харчування яких буде забезпечено безоплатно чи на пільгових умовах, передати педагогічній раді закладу освіти. Звертаємо увагу, що таке повноваження педагогічної ради відсутнє у частині другій статті 39 Закону України «Про загальну середню освіту». Визначення саме педагогічною радою категорій дітей для безоплатного чи пільгового харчування може призвести, наприклад, до несправедливості щодо безкоштовного харчування однієї категорії дітей в одному закладі і платного харчування цієї ж категорії дітей в іншому закладі. Також існують ризики, що засновник у разі прийняття рішення педагогічною радою не матиме ресурсу в місцевому бюджеті виконати його, а тому харчування пільгових категорій дітей не буде профінансовано.

Пропонуємо норми, визначені у Законопроекті щодо категорій дітей, які забезпечуються безкоштовним чи пільговим харчуванням, а також повноважень педагогічної ради, узгодити з чинним законодавством України.

Зважаючи на вище зазначене, Асоціація міст України просить Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій повернути проект Закону України «Про харчування у закладах загальної середньої освіти» (реєстр. № 2664 від 20.12.2019 року) суб'єктам законодавчої ініціативи на доопрацювання.

Виконавчий директор Асоціації

О. В. Слобожан